

قرآن پژوهی به سوی آینده‌ای روشن گام برمی‌دارد

پژوهش و تحقیق در علوم قرآنی گرچه عمر طولانی در کشور ما ندارد اما در سالهای اخیر توجه بیشتری به آن شده است. در تهران و شهرهای دیگر ایران - بویژه شهر قم - مراکز متعددی مشغول تحقیق و پژوهش در موضوع‌های مختلف قرآنی هستند. تعدد و تنوع این مراکز خود دلیلی است بر دو موضوع مهم. اول بر اهمیت کارهای پژوهشی در زمینه علوم قرآنی را تأکید می‌کند و دوم اینکه انجام پژوهش در همه حوزه‌های علوم قرآنی از عهده یک مرکز نمی‌آید.

برای آشنایی شما خوانندگان با چگونگی فعالیت مراکز قرآن پژوهی، موضوع‌های مختلفی مورد بررسی قرار گرفته و حجج الاسلام مصطفی محامی - رئیس مرکز فرهنگ و معارف قرآن - محمد نقدی - رئیس مرکز ترجمه قرآن مجید به زبانهای خارجی - حسن طارمی فرد - معاون علمی بنیاد دایره‌المعارف بزرگ اسلامی - و مرتضی کریمی نیا - مدیر گروه قرآن و حدیث آن - دیدگاههای خود را در مورد موضوع قرآن پژوهی در کشور بیان کرده‌اند.

مدیریت آنها با مراکز غیر پژوهشی مانند مراکز اقتصادی، آموزشی و یا تجاری یکسان نیست.

مدیریت کارهای پژوهشی مسؤولیتی بسیار پیچیده و طاقت فرساست. آشنایی مدیران یک مرکز پژوهشی با ماهیت و اهمیت فعالیت‌هایی که در آنجا صورت می‌گیرد، از شرایط اولیه‌ای است که مدیران این مراکز باید دارا باشند. اگر مدیر یک مرکز قرآن پژوهی با مشکلات و تنگناهای امر تحقیق و پژوهش آشنایی نداشته باشد و از چگونگی گردش کار مرکز بی اطلاع باشد، نتایج و ثمردهی آن مرکز بسیار کاهش خواهد یافت. خوشبختانه امروزه در انتخاب مدیران پژوهشی مراکز قرآن پژوهی، دقت و توجه بیشتری صورت می‌گیرد و غالب کسانی که در راس مدیریت پژوهش‌های قرآنی قرار دارند یا مقوله پژوهش و قرآن پژوهی آشنایی دارند. اما به نظر می‌رسد این کافی نیست. آشنایی با شیوه‌های جدید مدیریت امری است که ضرورت آن به خوبی در مراکز قرآن پژوهی حس می‌شود. بیشترین و مهم‌ترین معضلی که مراکز قرآن پژوهی با آن روبرو هستند، افتادن در سیستم‌های ناکارآمد اداری و مشابه سازی مراکز پژوهشی قرآنی با دیگر ادارات غیرپژوهشی است. به عبارت دیگر در ابتدای شروع کار مؤسسات و مراکز پژوهشی قرآنی، عشق و علاقه فردی محققان و قرآن پژوهان فعالیت‌ها و تلاش محدود به وظایف تعریف شده آن مرکز نمی‌شود و نتایج آن نیز فراتر از انتظارات معمول است. اما بعد از مدتی با توجه به بودجه تعریف شده و محدود این مراکز که به هیچ وجه با نیاز اقتصادی محققان، همخوانی ندارد، این مراکز شباهت بسیاری به اداره‌های غیر پژوهشی پیدا می‌کنند.

البته حجت الاسلام محمد نقدی - رئیس مرکز ترجمه قرآن مجید به زبانهای خارجی - نظر دیگری دارد. وی معتقد است: کمک‌هایی که دولت از طریق وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری به مراکز قرآن پژوهی صورت می‌گیرد طبق برنامه خاصی صورت می‌گیرد. این مراکز باید طرح خود را برای فعالیت‌شان در زمینه قرآن پژوهی ارائه دهند و وزارت ارشاد آنها را بررسی می‌کند. و من گمان نمی‌کنم که وزارت ارشاد بدون دلیل و برنامه بودجه‌ای در اختیار مراکز پژوهشی قرآنی قرار دهد. حجت الاسلام طارمی معاون علمی بنیاد دایره‌المعارف بزرگ اسلامی در مورد مدیریت مراکز پژوهشی می‌گوید: مدیریت پژوهش باید به مجموعه فعالیت‌هایی که در مرکز خود صورت می‌گیرد آشنا باشد. یکی از آسیب‌ها و

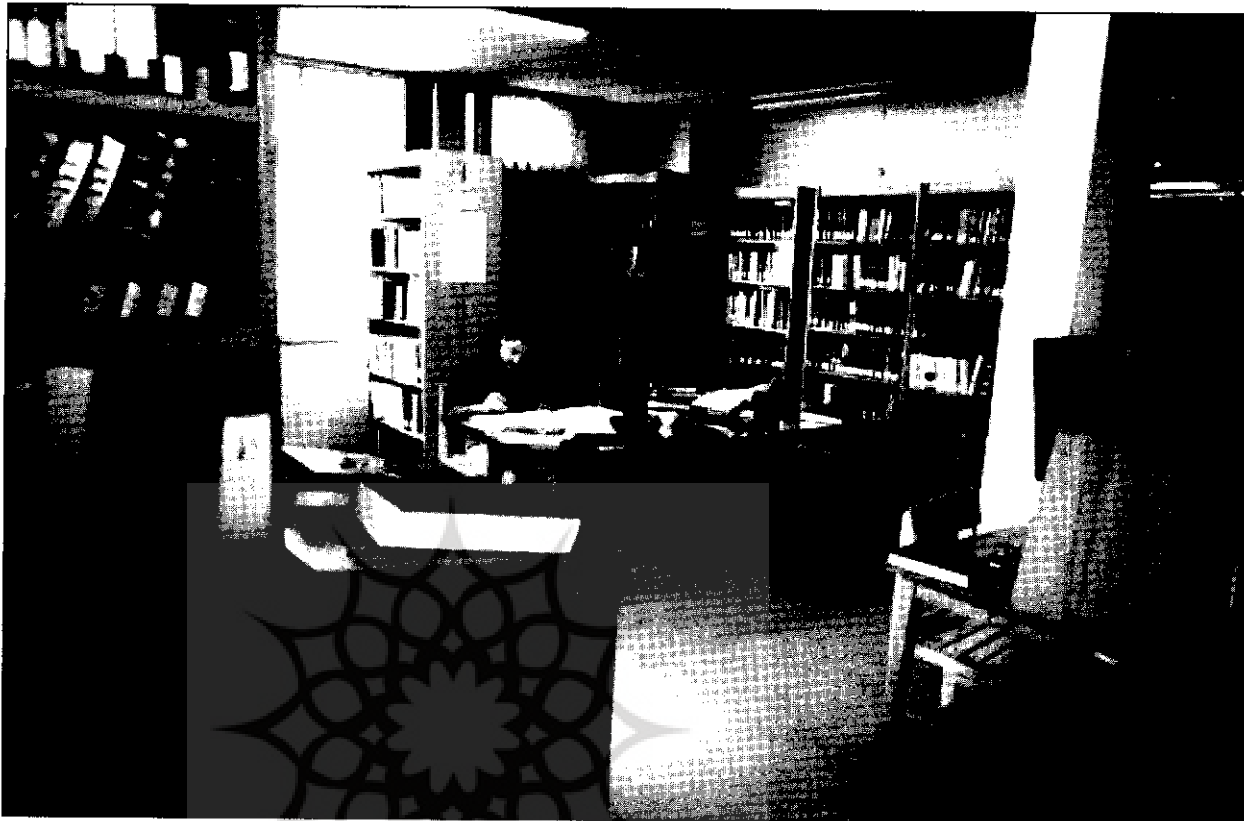
«مرکز ترجمه قرآن مجید به زبانهای خارجی» از جمله مراکز قرآن پژوهی است که مسؤولیت اصلی آن ترجمه صحیح، سلیس و شیوای قرآن به زبانهای زنده دنیاست. این مرکز وابسته به سازمان اوقاف و امور خیریه است و با همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تاسیس شده است. عمده کار این مرکز قرآن پژوهی، تهیه ترجمه‌های چاپی قرآن، ایجاد کتابخانه تخصصی ترجمه، تهیه شناسنامه برای ترجمه‌های صورت گرفته، شناسایی و جذب استادان زبان، انتشار مجله تخصصی «ترجمان وحی»، تدوین کتابشناسی جامع ترجمه‌های فارسی مخطوطه، تدوین کتابشناسی توصیفی ترجمه‌های چاپی و ترجمه و انتشار قرآن کریم به زبان ترکی آذری بوده است. همچنین این مرکز ترجمه قرآن به زبانهای انگلیسی، فرانسه روسی و ترکی استانبولی را در دستور کار خود قرار داده و در آینده‌ای نزدیک قرآن با ترجمه انگلیسی را نیز چاپ و منتشر خواهد کرد.

«مرکز فرهنگ و معارف قرآن» از دیگر مراکز قرآن پژوهی است که از ۱۲ سال پیش فعالیت خود را آغاز کرده و عمده هدف این مرکز تدوین و انتشار پژوهش‌های قرآنی آقای هاشمی رفسنجانی بوده است. تحقیقاتی که وی پیش از انقلاب اسلامی و در زندان آغاز کرده و بعد از انقلاب آن تحقیقات را در اختیار دفتر تبلیغات اسلامی قرار داده است. این دفتر برای نشر پژوهش‌های قرآنی یاد شده، اقدام به تاسیس مرکز فرهنگ و معارف قرآن کرد تا به صورت متمرکز به چاپ این آثار بپردازد. حاصل تلاش‌های این مرکز انتشار ۹ جلد از تفسیر راهنما و یک جلد از فرهنگ قرآن (کلید راهیابی به مفاهیم قرآنی)، راه‌اندازی بخش رایانه‌ای و تهیه برنامه نرم‌افزاری تحت عنوان «تبیان» (سه شماره) و راه‌اندازی کتابخانه‌ای تخصصی بوده است.

طبیعی است که کارهای پژوهشی قرآنی با توجه به هزینه‌های زیادی که دارند، نمی‌توانند با بودجه‌های شخصی و فردی انجام شوند و باید از جهت مراکز دولتی و... بهره‌مند شوند. از طرفی تأکید بر تاسیس مراکز خصوصی قرآن پژوهشی همواره این مراکز را با آفت افتادن در دام پژوهش‌های به اصطلاح سودآور و کم توجهی به پژوهش‌های واقعی و مهم روبرو می‌کند.

مدیریت پژوهشی - مدیریت اداری

نکته مهم دیگری که در مراکز قرآن پژوهی باید رعایت شود توجه به شیوه‌های مدیریت این مراکز است. زیرا ماهیت مراکز پژوهشی و نحوه

- در مورد مدیریت مراکز قرآن پژوهی معتقد است که باید متناسب با نیازهای روز برنامه ریزی شود. وی در ادامه می گوید: ما در این مرکز واحد پژوهش های نوآمد تشکیل دادیم و در مورد موضوع های مختلف به تحقیق پرداختیم. به عنوان مثال سال گذشته به نام امام خمینی (ره) نامگذاری شده بود و در این ارتباط کارهای پژوهشی خوبی انجام دادیم و امسال نیز که به عنوان سال امیرالمؤمنین علی (ع) نامگذاری شده، پژوهش هایی در این باره انجام می دهیم. هدف این فعالیتها پاسخگویی به نیازهای روحی افراد جامعه و متناسب با شرایط روز است.

ارتباط مراکز قرآن پژوهی با یکدیگر

مراکز قرآن پژوهی در حوزه فعالیت های خود و متناسب با اهداف تاسیس آنها با یکدیگر در ارتباط هستند. این ارتباطات در مواردی چون استفاده از کتابخانه های یکدیگر، مشاوره استادان و پژوهشگران مراکز مختلف با هم، استفاده از نشریات تخصصی یکدیگر و مکاتبات اداری و غیره برقرار می شود. البته این گونه نیست که همه مراکز قرآن پژوهی با یکدیگر در ارتباط باشند. حجت الاسلام نقدی درباره ارتباط مراکز قرآن پژوهی داخل کشور می گوید: «ما در مرکز ترجمه قرآن به زبانهای خارجی دو فصل نامه «ترجمان وحی» را منتشر می کنیم که بخشی از فعالیت های این مرکز را در آن شرح می دهیم و این نشریه در اختیار مراکز دیگر قرآن پژوهی قرار می گیرد. این، نوعی ارتباط با مراکز دیگر است. همچنین برای استفاده از منابع و کتابخانه های آن مراکز، با آنها در ارتباط هستیم و این مراکز نیز خوشبختانه با ما نهایت همکاری را دارند. مراکز دیگر هم متقابلاً از منابع و امکانات یکدیگر، استفاده می کنند».

حجت الاسلام محامی نیز در این باره می گوید: ارتباط مراکز قرآن پژوهی با یکدیگر کم است و مرکزی وجود ندارد تا نتایج اطلاعات و تحقیقات مراکز

آفات مراکز پژوهشی این است که مدیران این مراکز در اداره کارهای پژوهشی کمتر نقش دارند. بیشتر به عنوان مدیر یک اداره مطرح هستند تا مدیر پژوهشی. ما در بنیاد دایره المعارف بزرگ اسلامی سعی می کنیم که مدیران را متناسب با کار پژوهشی انتخاب کنیم. در مراکز پژوهشی باید پژوهشگران خیره را جذب کرد. پژوهشگاه را در حد و اندازه های کار خود طراحی کرد.

وی همچنین اعتقاد دارد که از مراکز پژوهشی باید حمایت های کافی صورت گیرد و به این مراکز به عنوان مؤسسات سود ده نگاه نشود. حجت الاسلام طارمی می گوید: اگر به سود دهی مراکز اندیشیده شود، پس از مدتی، مراکز پژوهشی در جهت خلاف کار خود حرکت خواهند کرد. یعنی امتناع پژوهش در آن مراکز اتفاق خواهد افتاد. مدیریت مراکز پژوهشی نباید دغدغه سود دهی داشته باشند. مراکز پژوهشی اقتضانات خاص خود را دارند. این مراکز دیر ثمر می دهند اما ثمر دهی آنها دیرپاست. مراکز پژوهشی نباید خودگردان باشند چون در آن صورت آزادی محققان و پژوهشگران از بین خواهد رفت و کار آنها در چنبره روش های کاغذ بازی گرفتار خواهد شد.

در مقابل مرتضی کریمی نیا مدیر گروه قرآن و حدیث همین مرکز می گوید: ضعف مهمی که در تحقیقات مراکز پژوهشی و از جمله مراکز قرآن پژوهی دیده می شود، همین است که به سود دهی مالی خود نمی اندیشند و بیشتر متکی به کمکهای دولت افراد نیکوکار و مراجع هستند. در حالیکه در کشورهای غربی و حتی کشورهای اسلامی این گونه نیست. آنها به نحوی به سوددهی می اندیشند. نمی گویم در مراکز پژوهشی تنها به سود دهی بیندیشیم، اما چنین مراکزی باید وجود داشته باشند. شاید گفته شود که نوعی شیفتگی به کار دیگران دارم و نسبت به کارهای داخلی قضاوت منفی دارم اما واقعیت این است که کارهای تحقیقی ما ضعیف است گرچه نسبت به گذشته خیلی بهتر شده است.

حجت الاسلام مصطفی محامی - رئیس مرکز فرهنگ و معارف قرآن

حجت الاسلام حسن طارمی فرد:
مراکز پژوهشی نباید
خودگردان باشند چون
در آن صورت آزادی
محققان و پژوهشگران از
بین خواهد رفت و کار آنها
در جنبه روش‌های
کاغذ بازی گرفتار خواهد
شد

قرآن پژوهی را در اختیار همه قرار دهد و از انجام کارهای موازی جلوگیری کند. برخی از مراکز هم که تاسیس شدند نتوانستند چنین نقشی را اعمال کنند چون از جایگاه مناسب برخوردار نبودند. البته تا آن‌جا که اطلاع دارم قرار است مدیریت حوزه علمیه قم چنین مرکزی را راه اندازی کند. البته این طور نیست که مراکز قرآن پژوهی هیچ ارتباطی با یکدیگر نداشته باشند. به طور طبیعی هر مؤسسه یا مرکز پژوهشی برای انجام کارهای خود لازم است که از تجربیات دیگران استفاده کند و ارتباط با مراکز پژوهشی دیگر لازم است. مرکز فرهنگ و معارف قرآن نیز از این قاعده مستثنی نیست. شیوه ما این گونه است که نمونه کارهای خود را نزد قرآن پژوهان و مراکز قرآن پژوهی ارائه می‌دهیم تا از نظرات آنها استفاده کنیم. ما در حد وسع خود چنین کاری را انجام می‌دهیم اما متأسفانه جای مرکزی که هدایت کلی مراکز قرآن پژوهی را بر عهده داشته باشد و به عنوان محور مراکز قرآن پژوهی مطرح باشد، وجود ندارد.

بازتاب فعالیتهای مراکز قرآن پژوهی

یکی از نتایج مشهود مراکز قرآن پژوهی ارائه آثار تحقیقی و پژوهشی است.

متأسفانه اخبار فعالیتها و پژوهش‌های این مراکز به ندرت در اختیار عموم مردم قرار می‌گیرد و این در حالی است که حتی مراکز قرآن پژوهی و محققان این رشته نیز به سختی از فعالیتهای مراکز مختلف پژوهشی با خبر می‌شوند.

عمده‌ترین ضعف چنین پدیده‌ای، نبود یا عملکرد ضعیف روابط عمومی‌های این مراکز است در مراکز پژوهشی قرآنی یا بخشی به نام روابط عمومی وجود ندارد و یا چون آن مراکز خود را مکلف نمی‌دانند که فعالیتها و پژوهش‌های خود را در اختیار دیگران قرار دهند، روابط عمومی آنها به آفت روزمره‌گی دچار شده‌اند.

حجت الاسلام محامی به نبود اداره یا مرکزی که متولی امر اطلاع‌رسانی باشد، اشاره می‌کند و توضیحات جالبی ارائه می‌دهد: مرکزی که قرار است به عنوان مرکز مادر، نقش محوری در ارتباط مراکز قرآن پژوهشی با یکدیگر کار اطلاع‌رسانی را انجام دهند، از جایگاه مناسب برخوردار نبودند و به همین خاطر کسی با آنها همکاری نمی‌کرد. نکته‌ای که در مورد مؤسسات پژوهشی وجود دارد این است که طرح‌های تحقیقاتی آنها جنبه محرمانه دارد و سعی می‌کنند که دیگران به آن طرح‌ها دسترسی پیدا نکنند. در حالی که آگاهی محققان از طرح‌های پژوهشی، حق معمولی آنهاست. هراس از اینکه مبدا آن طرح را دیگری به مرحله اجرا درآورد، باعث شده که کار اطلاع‌رسانی درستی صورت نگیرد.

حجت الاسلام طارمی در مورد نحوه ارتباط دایره‌المعارف بزرگ اسلامی می‌گوید: می‌توان به چهار نوع ارتباط اشاره کرد. اول - ارتباط کتابخانه این مرکز با مراکز دیگر پژوهش‌های اسلامی و قرآنی. ما با کتابخانه‌هایی نظیر کتابخانه‌های تخصصی قم، کتابخانه ملی، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، کتابخانه مرکز دایره‌المعارف بزرگ اسلامی در ارتباط هستیم. دوم - ارتباط گروههای پژوهشی این مرکز با سایر مراکز.

سوم - شناساندن این مجموعه و فعالیتهایش به افراد و مراکز دیگر است که این کار از طریق روابط عمومی صورت می‌گیرد. با حضور محققان و پژوهشگران حوزه‌های مختلف اسلامی جلسات مختلفی بر پا می‌کنیم و از نظرات و دیدگاههای آنها استفاده می‌کنیم.

چهارم، ارتباطات بین‌المللی. این بنیاد پژوهشی از طریق واحد ارتباطات بین‌الملل با کتابخانه‌ها و مراکز پژوهشی خارج از کشور ارتباط دارد و از فعالیتها و پژوهش‌های آنها مطلع می‌شویم.

وی همچنین معتقد است که وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری و یا

برترین پژوهندگان و مراکز پژوهشی علوم قرآنی

- ۵- دکتر محمود روحانی: تدوین معجم و فرهنگنامه قرآنی
- ۶- دکتر محمد مهدی فولادوند: ترجمه قرآن کریم
- ۷- آیت‌الله جعفر سبحانی: تالیف و تفسیر موضوعی قرآن و منشور جاوید
- ۸- آیت‌الله سیدهاشم رسولی محلاتی: تالیف و تدوین قصص قرآنی
- ۹- آیت‌الله محمدهادی معرفت: پژوهش‌های گسترده پیرامون قرآن کریم
- ۱۰- آیت‌الله حاج‌سید کمال فقیه ایمانی: ترجمه و تفسیر قرآن کریم
- ۱۱- دارالقرآن الکریم آیت‌الله العظمی گلپایگانی: تحقیق و تدوین

در طی دوره‌های مختلف برگزاری نمایشگاه بزرگ قرآن کریم که از سال ۱۳۷۴ آغاز شده و تاکنون هفت دوره آن برگزار شده است جمعی از محققان علوم قرآنی و نیز مراکز پژوهشی قرآن به عنوان خادمان قرآن مورد تقدیر و تجلیل قرار گرفتند. فهرست خادمان قرآن در امور پژوهشی علوم قرآنی به شرح زیر است:

- ۱- دکتر ابوالقاسم گرجی: تصحیح کتب علوم قرآنی
- ۲- دکتر سیدمحمد باقر حجتی: تالیف کتاب پژوهش در تاریخ قرآن کریم
- ۳- دارالقرآن دانشگاه امام صادق: تحقیقات گسترده در زمینه تفسیر و علوم قرآنی
- ۴- هاشم هاشم‌زاده هریسی: آموزش روحوانی به شیوه نوین

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی باید مکانیزم‌هایی برای اطلاع‌رسانی فعالیتهای مراکز پژوهشی ایجاد کند. شاید برپایی کنگره دین پژوهان که در قم برگزار شد، اقدام مثبتی برای جلوگیری از کارهای پژوهشی موازی باشد. وی می‌افزاید: اطلاع‌رسانی به محققان و قرآن پژوهان و نیز اقشار مختلف مردم امری ضروری است که باید مراکز پژوهشی و مسؤولان مربوطه آن را بیش از پیش جدی بگیرند.

شیوه‌های تحقیق در مراکز قرآن پژوهی

پژوهش در علوم قرآنی در کشور، بر حسب اهداف مراکز پژوهشی صورت می‌گیرد. در واقع هدف بیشتر این مراکز به موضوعی خاص محدود می‌شود و از گستردگی عظیم و پر حجم برخوردار نیست. بنابراین شیوه‌های تحقیق در مراکز قرآن پژوهی ما شبیه به هم است. البته محدودیت شیوه‌های تحقیق به امکانات، نیروی انسانی متخصص و بودجه آنها مربوط می‌شود. یکی از راههای آشنایی با شیوه‌های نوین تحقیق و پژوهش، آشنایی محققان با رایانه و سفرهای تحقیقاتی پژوهشگران و مدیران مراکز پژوهشی است. این امر نیز به دلیل کمبود بودجه و محدودیت‌های خاص آن کمتر میسر است.

نکته دیگری که در باره این موضوع می‌توان گفت، باور نکردن شیوه‌های جدید پژوهشی از سوی مدیران یا پژوهشگران است. مدیرانی هم که به چنین باوری رسیده‌اند به دلیل نبود نیروی متخصص و آشنا با علم روز و یا کمبود بودجه و امکانات نمی‌توانند از چنین شیوه‌هایی استفاده کنند. در باره بی‌توجهی به امر پژوهش در کشور حجت الاسلام طارمی می‌گوید: مراکز آموزشی در کشور ما بیش از مراکز پژوهشی اولویت دارند. در ایران اگر کسی قدرت آموزش در کلاس‌ها را نداشت، برای انجام کارهای پژوهشی انتخاب می‌شود. در حالیکه این دیدگاه کاملاً غلط است و اولویت و اهمیت با کارهای پژوهشی باید باشد.

ارتباط مراکز قرآن پژوهی با مراکز پژوهشی خارج از کشور

مراکز قرآن پژوهی در کشور ما با برخی از مراکز پژوهشی و دانشگاهی دنیا در ارتباط هستند. این ارتباط از طریق مکاتبات و رایانه‌ها صورت می‌گیرد. البته گهگاه سفرهایی نیز از دو طرف صورت می‌گیرد و محققان و پژوهندگان علوم قرآنی با فعالیتهای مراکز مختلف پژوهشی آشنا می‌شوند. اما این نوع

مرتضی کریمی‌نیا:
ضعف مهمی که در تحقیقات مراکز پژوهشی و از جمله مراکز قرآن پژوهی دیده می‌شود، همین است که به سود دهی مالی خود نمی‌اندیشند و بیشتر متکی به کمکهای دولت، افراد نیکوکار و مراجع هستند

ارتباط به ندرت صورت می‌گیرد.

حجت الاسلام نقدی در این باره می‌گوید: مراکز پژوهشی داخلی راحت‌تر می‌توانند با یکدیگر ارتباط برقرار کنند. در حالیکه ارتباط با مراکز پژوهشی خارج از کشور بسیار مشکل است. هم مشکل هزینه و آماده ساختن برنامه سفر وجود دارد و هم اینکه برخی از این مراکز برای پژوهشی مراکز داخلی ناشناخته‌اند. تعداد زیادی از این مراکز به تازگی کار خود را آغاز کرده‌اند اما اطلاعی از آنها و فعالیتهایشان در دسترس نیست. در کشورهای عربی، دانشگاهها بسیار فعال‌تر از مراکز پژوهشی خصوصی هستند.

کریمی نیا از محققان علوم قرآنی نیز معتقد است: ما نمی‌توانیم در زمینه موضوع‌هایی که در دنیا مطرح است کار کنیم. تحقیقاتی در دنیا در رشته‌های مختلف از جمله علوم قرآنی صورت می‌گیرد که ما از آن بی‌خبریم. ما از روش‌هایی که آنها به کار می‌گیرند بی‌اطلاع هستیم. در دیگر مراکز پژوهشی نیز چنین وضعی وجود دارد. دانشجویان و استادان ما با موضوع‌های پژوهشی جدید و نیز مقالات و کتابهایی که در مورد قرآن مطرح شده است، آشنایی ندارند.

البته استثناهایی مانند آقای مهدوی راد در میان استادان و محققان قرآنی دیده می‌شوند. من می‌توانم حداقل ۷ یا ۸ موضوع جهانی در حوزه

که با شیوه نو- تصویری- درتالیف فعالیت دارد.

- ۱۹- محمدرضا ستوده‌نیا: تعلیم تجوید به شیوه جدید (انیمیشن)
- ۲۰- محمد سهیلی‌پور: مسوول تولید اولین نرم‌افزار قرآنی در ایران
- ۲۱- علیرضا طالب‌پور: مدیرعامل مؤسسه تحقیقاتی امام رضا و مسوول تولید و برنامه‌ریزی و طراحی نرم‌افزارهای تیان و هندی
- ۲۲- مؤسسه نشر حدیث: تولید نرم‌افزار تمامی تفاسیر شیعیه
- ۲۳- سیدعلی کمال دزفولی: تنوین و تالیف کتب علوم قرآنی
- ۲۴- دکتر محمدعلی ناصح: پژوهش گسترده در زمینه علوم قرآنی
- ۲۵- دکتر محمدجعفر یاحقی: پژوهش گسترده در زمینه علوم قرآنی
- ۲۶- بهاء‌الدین خرمشاهی: ترجمه قرآن و پژوهش در حوزه علوم قرآنی

قرآنی

- ۲۷- فصلنامه بینات: پژوهش تخصصی در حوزه علوم قرآنی
- ۲۸- سیدکمال حاج سیدجوادی: هنرهای ابتکاری الهام گرفته از قرآن مجید

کتاب‌های علوم قرآنی

- ۱۲- مرکز ترجمه قرآن مجید به زبانهای خارجی:
- ترجمه قرآن مجید به زبانهای خارجی
- ۱۳- شاهرخ محمدبیگی: تحقیق و تدوین بهترین پایان‌نامه تحصیلی دوره دکتری در موضوعات قرآنی
- ۱۴- آستان قدس رضوی: هنرهای ابتکاری الهام گرفته از آیات قرآن کریم
- ۱۵- مرکز فرهنگ و معارف قرآن کریم: طراحی برنامه‌ها و نرم‌افزارهای قرآنی
- ۱۶- آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی: تالیف و تدریس قرآن با شیوه‌ای بدیع و تحلیلی
- ۱۷- سیدعلی اکبر قریشی: مولف تفسیر احسن الحدیث و قاموس قرآن
- ۱۸- دکتر عبدالکریم بی‌آزار شیرازی: مولف و مدرس مشهور قرآن

باید مراکز قرآن پژوهی تمام تلاش خود را انجام دهند تا به پیشرفته‌ترین ابزار و امکانات پژوهشی مجهز شوند و از سوی دیگر کار و فعالیت این مراکز باید در آینده ارزشیابی شود تا راه برای پژوهش‌های گسترده‌تر و منسجم‌تر باز شود

کتابخانه بنیاد
دایره المعارف اسلامی

چرا موضوع‌های جدید در مراکز قرآن پژوهی رواج پیدا نکرده است. موضوع‌های جدید، وقتی مطرح می‌شود، باید کسانی در مورد آن قضاوت کنند که هم با آن موضوع و هم با قرآن آشنایی کامل داشته باشند.

بنابراین برای تحقیق در مورد موضوع‌هایی مانند رابطه علم ریاضی با قرآن و یا علوم مختلف انسانی با قرآن باید کسانی نظر دهند که به هر دو رشته مسلط باشند. مشکل این است که بسیاری از این موضوع‌هایی که در مورد ارتباط علوم با قرآن مطرح می‌شوند، در حد حدس و گمان هستند و این نظریه‌ها از نظر علمی از پشتوانه قوی و محکمی برخوردار نیستند.

آشنا نبودن محققان و مراکز پژوهشی قرآنی با موضوع‌های جدید نیز از جمله عللی است که در راه نیافتن موضوع‌های جدید به مراکز قرآن پژوهی باید از آن نام برد.

سخن پایانی

بسیاری از پژوهشگران معتقدند، گرچه مراکز قرآن پژوهی در ابتدای راه هستند، اما پیشرفت‌های محسوسی نسبت به گذشته در آنها دیده می‌شود. واقعیت این است که باید مراکز قرآن پژوهی تمام تلاش خود را انجام دهند تا به پیشرفته‌ترین ابزار و امکانات پژوهشی مجهز شوند و از سوی دیگر کار و فعالیت این مراکز باید در آینده ارزشیابی شود تا راه برای پژوهش‌های گسترده‌تر و منسجم‌تر باز شود.

پژوهش‌های قرآنی نام بیرم که در کشور ما نسبت به آنها آشنایی وجود ندارد.

حجت الاسلام طارمی به نکته‌ای مهم اشاره می‌کند و می‌گوید: بی‌اطلاعی محققان دانشگاهی و حوزوی از تحقیقات انجام گرفته در خارج از کشور، موضوعی است که واقعیت دارد اما در انتقال آن تحقیقات نیز باید مسایل و شرایط داخل کشور را نیز در نظر گرفت. در این مورد دو موضوع مطرح است اول اینکه باید از تحقیقات و پژوهش‌های صورت گرفته آگاهی یابیم و موضوع دیگر اینکه چه چیزی را می‌خواهیم انتقال دهیم.

باید ظرفیت پذیرش و فهم مخاطبان ایرانی را در نظر گرفت. به عنوان مثال تحقیقی که یک فرد مسیحی در مورد قرآن انجام داده است، با نگاهی کاملاً علمی است و ممکن است که در ذهنیت جامعه، مسئله ایجاد کند.

طرح موضوع‌های جدید در پژوهش‌های قرآنی

موضوع‌های جدید در مراکز پژوهشی قرآنی کمتر مطرح هستند. علت آن هم مشکلاتی است که در انجام کارهای تحقیقاتی با موضوع جدید وجود دارد.

حجت الاسلام محامی در این باره می‌گوید: «ورود موضوع‌های جدید در بحث‌های تحقیقاتی و پژوهشی، بحث دنباله‌دار است. اما نیاز به آنها موضوعی نیست که بتوان انکار کرد. همچنین این موضوع مطرح است که